

24.03.2022

§ 5

Asianro 2361/14.06.00.00/2022

Katsaus saostus- ja umpisäiliölietteiden jätehuoltoon

Palvelupäällikkö Saija Pöntinen
Alueelliset jätehuollon viranomaispalvelut

Vastuu jätevesilietteiden jätehuollosta

Saostus- ja umpisäiliölietteitä syntyy viemäriverkoston ulkopuolella olevien kiinteistöjen jätevesien käsittelyssä. Nämä jätevesilietteet ovat jätettä, joiden käsittelystä ja kuljettamisesta säädetään jätelaissa (646/2011).

Asumisessa sekä kuntien hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvät lietteet kuuluvat jätelain 32 §:n nojalla kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin. Kunnan vastuulla on järjestää sekä saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetus että käsittely. Jätelain 33 §:n mukaisen toissijaisen vastuun perusteella kunta vastaa myös muilla kiinteistöillä syntyvien saostus- ja umpisäiliölietteiden jätehuollosta, jos jätteen haltija pyytää palvelua muun palvelutarjonnan puutteen vuoksi ja jätevesiliete soveltuu käsiteltäväksi kunnan jätehuoltojärjestelmässä.

Kuljetukset ja käsittely

Savo-Pielisen jätelautakunnan päätöksellä 31.10.2013 § 17 sen toimialueella on käytössä kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus saostus- ja umpisäiliölietteille. Tässä järjestelmässä kiinteistön haltijat sopivat kuljetuksista suoraan jätehuoltorekisteriin merkityn kuljettajan kanssa. Lietteet kuljetetaan käsiteltäväksi kunnallisille jätevedenpuhdistamoille. Kuntien vesihuoltolaitokset ja kuntien jäteyhtiö, Jätekuukko, ovat tehneet tämän käsittelypalvelun järjestämisestä sopimukset.

Jätehuollon asiakasrekisterin mukaan jätevesilietteet tyhjennetään Savo-Pielisen jätelautakunnan alueella vuosittain noin 18 000 kiinteistöltä. Saostussäiliölietettä tyhjennettiin vuonna 2021 noin 24 000 m³ ja umpisäiliölietettä 44 000 m³. Alueella on noin 90 jätehuoltorekisteriin merkittyä urakoitsijaa, jotka hoitavat lietekuljetuksia. Näistä 65 urakoitsijaa toimii aktiivisesti. Jätekuukko ylläpitää ELY-keskukselta saatavien tietojen pohjalta urakoitsijoista listausta verkkosivuillaan.

Saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetusten hinnat määräytyvät kiinteistön haltijan ja kuljetusurakoitsijan tekemän sopimuksen perusteella. Kuljetusurakoitsijat voivat laskea kuljetushinnat joko itse tai sopia Jätekuukon kanssa siitä, että se hoitaa laskutuksen urakoitsijan puolesta.

Lietteiden käsittelystä laskutetaan jätelautakunnan hyväksymän taksan mukaiset maksut, jotka ovat yhtenäiset koko toimialueella. Jätekuukko laskuttaa käsittelymaksut asiakkailta jätteenkuljettajien toimittamien ja jätehuollon asiakasrekisteriin merkittävien tyhjennystietojen pohjalta.

Tyhjennykset ja omatoiminen hyödyntäminen

24.03.2022

Kiinteistön haltijat vastaavat siitä, että he tyhjennyttävät saostus- ja umpisäiliölietteet jätehuoltomääräysten mukaisesti säännöllisesti niin, että kiinteistökohtaiset jätevesijärjestelmät säilyttävät puhdistustehonsa, eikä ympäristö pääse pilaantumaan. Saostussäiliöt on tyhjennettävä kunnallisten jätehuoltomääräysten mukaan vähintään kerran vuodessa. Kun kyseessä on 1-2 henkilön vakituinen asuinkiinteistö tai vapaa-ajan kiinteistö, voivat tyhjennykset olla kahden vuoden välein. Umpisäiliöt on tyhjennettävä tarvittaessa ennen niiden täyttymistä.

Voimassa olevat jätehuoltomääräykset mahdollistavat saostus- ja umpisäiliölietteiden omatoimisen käsittelyn sellaisilla kiinteistöillä, joilla ne voidaan käsitellä asianmukaisesti ja levittää lannoitteeksi viljelyksessä olevalle pellolle. Jätevesilietteiden yhteiskäsittely 2-5 lähikiinteistön kesken on myös mahdollista. Lietteiden omatoimisesta käsittelystä on ilmoitettava jätehuoltoviranomaiselle, joka tarkistaa, että käsittely on määräysten mukaista. Ilmoitusten käsittelyssä tehdään yhteistyötä ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa.

Jätevesilietteiden jätehuollon seuranta

Jätehuoltoviranomainen seuraa ja ympäristönsuojeluviranomaiset valvovat kunnan vastuulle kuuluvan jätevesilietteiden jätehuollon asianmukaisuutta. Jotta kuljetusten seuranta olisi kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa mahdollisimman tehokasta, on jätelautakunta päättänyt keskitetyn rekisterinpidon ja laskutuksen käytöstä (15.12.2011 § 45). Tämän päätöksen mukaisesti jätehuoltorekisteriin merkityt saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljettajat toimittavat kiinteistöittäiset jätteenkuljetustiedot lähtökohtaisesti suoraan Jätekuolle joko sähköisesti jäteyhtiön tarjoamalla päätelaitteella tai paperisilla siirtoasiakirjoilla.

Kuljettajien toimittamat, rekisteriin kirjatut tyhjennystiedot ovat sekä jäteyhtiön, jätehuoltoviranomaisen että ympäristönsuojeluviranomaisten käytössä. Seuranta pohjautuu ensisijaisesti näihin rekisteritietoihin. Toimintamalli seurannan toteuttamiseen laadittiin yhteistyössä ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa vuonna 2018 ja seuranta käynnistyi laajemmin vuonna 2019. Seuranta vaatii kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa merkittävästi resursseja, joten seuranta on voitu toteuttaa tähän mennessä muutamassa kunnassa (Lieksa, Juuka, Nurmes ja Siilinjärvi).

Lietteiden jätehuollon seurannassa on kartoitettu ensin, mitkä kiinteistöt ovat jätevesiviemäröinnin piirissä. Tämän jälkeen on lähetetty kirje niille vakituksille asuinkiinteistöille, joita ei ole liitetty viemäriin, mutta rekisterin mukaan jätevesilietteitä ei ole tyhjennetty kahden edellisen vuoden aikana. Kirjeellä on kartoitettu sitä, syntyykö kiinteistöillä jätevesilietteitä ja kehoitettu tyhjentämään säiliöt, jos lietteitä syntyy. Lisäksi on tiedotettu omatoimisen käsittelyn mahdollisuudesta ja siitä ilmoittamisesta. Seurannasta on laadittu aina mediatiedotteet paikallislehtiin ja siitä tiedotettu myös alueen lietteenkuljetusurakoitsijoita.

Niissä kunnissa, joissa jätevesilietteiden seuranta on tehty, on tarkasteltuja kiinteistöjä ollut 14 150 kappaletta. Päivitettyjen rekisteritietojen mukaan näistä noin 4 500 kiinteistöllä syntyy saostus- tai umpisäiliölietteitä. Ensimmäisessä vaiheessa tiedote- ja kehotuskirje lähetettiin noin 1 700 kiinteistölle. Kehotuksia lähetettiin osin myös toiseen kertaan. Suurin osa kiinteistöjen haltijoista tilasi jätevesilietteiden tyhjennyksen kehotuksen myötä. Kiinteistöjä, joilta ei jätehuoltoviranomaisen kehotuksista huolimatta tyhjennetty jätevesilietteitä, jäi näissä kunnissa noin 200 kappaletta. Näi-

24.03.2022

den tiedot siirrettiin kyseisten kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille, jotta ne voivat viime kädessä velvoittaa kiinteistön haltijat tilaamaan tarvittavat tyhjennykset.

Jätehuoltoviranomainen on hyväksynyt omatoimisen käsittelyn tähän mennessä ilmoituksen perusteella yli 200 kiinteistölle. Näillä kiinteistöillä kiinteistön haltijat huolehtivat itse tarvittavista tyhjennyksistä, eikä seuranta kohdistu enää näihin kiinteistöihin ennen kuin ilmoitus on uudistettava. Ilmoituksia on myös hylätty runsaasti (vajaa 100 kpl). Näiden kiinteistöjen on joko pitänyt joko muuttaa käsittelyä tai siirtä tilaamaan tyhjennykset jätehuoltorekisteriin merkityltä kuljettajalta.

Paikoin seurannan yhteydessä on tullut esille tilanteita, joissa jätevesilietteiden tyhjennystietoja ei ollut saapunut Jätekuukolla tai jätelautakunnalle, jolloin ne eivät näkyneet jätehuollon asiakasrekisterissä. Näissä tapauksissa kuljetusurakoitsijoiden kanssa on kerrattu toimintatavat, jotta kuljetustiedot saadaan jatkossa kattavasti rekisteriin. Lisäksi on varmistettu, että jätevesilietteet toimitetaan jätevedenpuhdistamoille, joiden kanssa Jätekuukko on sopinut vastaanoton järjestelystä.

Asiakaskokemukset jätevesilietteiden kuljetusten toimivuudesta

Koska kiinteistöjen haltijat vastaavat saostus- ja umpisäiliölietteiden tyhjennysten tilaamisesta, on tärkeää, että he tuntevat tyhjennyksiä koskevat velvoitteet ja tietävät, mistä tyhjennykset voi tilata. Asiakkaiden kannalta on lisäksi oleellista, että tyhjennykset ovat saatavilla, kun niille on tarvetta ja tyhjennykset suoritetaan sovitusti ilman ongelmia.

Jätehuollon viranomaispalveluissa selvitettiin jätevesilietteiden tyhjennysten saatavuutta ja toimivuutta loppuvuoden 2021 aikana tehdyllä asiakaskyselyllä. Kysely kohdistettiin neljään erilaiseen kuntaan toimialueella. Kunniksi valittiin Lieksa, Siilinjärvi, Pieksämäki ja Vesanto. Näistä kahdessa kunnassa on tehty lietteiden jätehuollon seurantaa.

Kyselyn tulosten mukaan asiakkaat ovat saaneet tilattua kiinteistöilleen lietetyhjennykset pääsääntöisesti tyhjennystarpeen mukaan. Useimmiten lietteet on myös tyhjennetty kunnallisten jätehuoltomääräysten mukaisesti. Valtaosa tilaa tyhjennykset aina tietyltä yhdeltä kuljettajalta.

Vaikka kuljetuksiin toivotaan paikoin myös lisää kilpailua, vain harvat kilpailuttavat tyhjennykset useammalta urakoitsijalta. Noin neljäsosa vastaajista ei edes tiennyt, mistä kuljetusurakoitsijoiden tiedot löytyvät. Tämän vuoksi tiedottaminen asiasta on tärkeää.

Asiakkaat ovat varsin tyytyväisiä valitsemansa kuljetusurakoitsijan tarjoamaan palveluun. Asiakkaat kokevat, että urakoitsija on helposti tavoitettavissa ja tyhjennykset tehdään pääsääntöisesti sovittuna aikana ilman ongelmia.

Jätehuoltoviranomaisen tiedotuksella ja seurannalla voidaan vaikuttaa asiakkaiden toimintaan. Nekin asiakkaat, jotka eivät saa tiedotekirjettä, voivat lukea seurannasta esimerkiksi paikallislehdestä. Seurannan myötä asiakkaat myös tyypillisesti tarkistavat, milloin viimeksi ovat tyhjentäneet lietteet tai tilaavat lietteille tyhjennyksen.

Asiakaskyselyn toteutus ja tulokset on esitelty tarkemmin liitteenä olevassa raportissa.

24.03.2022

Esitys

Jätelautakunta merkitsee tiedoksi saostus- ja umpisäiliölietteiden jätehuollon katsauksen sekä asiakaskyselyn tulokset.

Liitteet

4 2361/2022 Asiakaskyselyn tulokset jätevesilietteiden kuljetusten toimivuudesta

Valmistelija

Saija Pöntinen

Milla Hartikainen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 5066

puh. +358 44 718 5067

Päätösehdotus

Palvelupäällikkö Saija Pöntinen

Lautakunta hyväksyy palvelupäällikön esityksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

24.03.2022

5 §